

OM JOSTEDAL OG JOSTEDALS-RYPEN

AV

MELCHIOR YTTRI

Sm LOK948.3814 Luster
Yttri, Melchior
Om Jostedal og Joste 1939
fbks 2
14200080393002

LEIKANGER
INGVALD HUSABØS PRENTEVERK
1939

SOGNDAL BIBLIOTEK

LOK948.3814

Yttri, M.

91:213

So

Em 948. 3814

Vt

lv 1

De Heibergske samlinger
Sogn folkemusium
Biblioteket

Den avsidesliggende og avstengte Jostedal har for lange, lange tider siden også vært bebodd av mennesker, og om hvem man ikke har annet kjennskap til enn sagn, som har vært bevart i folkemunne frem igjennem tidene. Tilværelsen har vistnok også vært meget kummerlig, da man dengang var så å si helt avskåret alt samvær med andre mennesker. Man var således helt innestengt; for å komme ut av dalen måtte man reise over lange veiløse strekninger, over høie fjell eller over Jostedalsbræen til Nordfjord.

Til Luster og Gudbrandsdalen var det over fjellstrekninger, som man møisommelig kunde komme over til fots. Hest var det ikke tale om å komme frem med. Skulde man ha noget med sig, måtte det bæres på ryggen.

Akerbruket var svært litet kjent; for Jostedalselven gikk over hele dalbunnen. Den lå meget høiere da enn nu. Elveforbygning var da helt ukjent, og da elven i flomtiden, da som nu, gikk voldsomt høit, måtte befolkningen bygge og bo oppe i de bratte skråningene og var derfor utsatt for såvel jordskred som sneskred. Gårdene blev ofte utrevne og folkene drept, og da befolkningen i den tid var liten, blev gårdene ofte liggende øde i lengere tid.

Det viser sig også at husene på gårdene er blitt flyttet lengere og lengere ned mot dalbunnen efter hvert som elven har gravet sig ned og er blitt innbygget og derved måttet ta sig et smalere løp.

Det var ikke mange hjem i Jostedal i det første man har noget sagn derfra. Det fortelles at de første som bo-

satte sig i Jostedal var fra alle kanter av landet; ti det var sådanne som enten rømte undav for lovens håndhevere efter at de hadde begått en straffbar handling, eller senere efter at Jostedal var blitt kjent og delvis bebodd, blev forbrytere forvist dertil som straff for en eller annen ugjerning. Det skulde heller ikke være godt å forfølge nogen derop, da det sjelden kom nogen sådan forfølger derifra. Der skulde bli gjort kort prosess.

Det var ofte det hendte at handelskarer fra de forskjellige bygder langs Sognefjorden og Voss som hadde vært i Nordfjord og Gudbrandsdalen på handel, tok veien tilbake over Jostedal, og dette var en farlig vei; for det var vist ikke så sjelden at de blev borte på veien. Som regel hadde disse handelskarer penger på sig, og penge var da som nu en ettertraktet vare. Således kan sagnet fortelle om en handelskar — han skulde være fra Voss, som kom over Jostedalsbræen og ned til Faaberg og fikk hus der for natten. Husene var den tid ikke utstyrt med mange sengerum; for kom der fremmede blev der opredt seng enten i høgsetbenken eller i en dertil forarbeidet karm, som man satte oppå bordet. Karmen kaldte man også bordkarm.

Den omtalte handelskar blev opmerksom på at om kvelden når sengen blev opredt blev der lagt en kubb under hodeputen, og at mannen i huset satte en øks i nærheten av sin seng. Han fant dette så mistenkeligt at han turde ikke sove, og det viste sig også at bonden hadde vondt i sinne. Disse handelskarer hadde den tid som bevæbning en oksepeis, som den kaltes. Den var sammenflettet av enslags sener og forsynt med 2 massive holker enten av jern eller messing og var et fryktelig slagvåben. Handelskaren reiste sig op og gav sig til å stå nede ved fotenden av sengen. Om en stunds forløp hørte han at mannen begynte å hviske sagte sammen med sin hustru, og om ikke lenge stod mannen op og tok den tilrettesatte øks og listet sig bort til sengen til den fremmede og hugg med veldig kraft til hovedgjerdet, der hvor han trodde den fremmedes hals eller hode var. Den fremmede var ikke sen i vendingen med å

besvare hugget, og med et kraftig slag av oksepeisen maltrakterte han mannens hode så han falt død om på stedet.

Konen, som lå i sengen, ropte til mannen: »Fekk han det?« Den fremmede svarte: »Javist F.. fekk han det«. Handelskaren tok på sig klærne og tok sit tøy og ruslet ned over dalen som om intet var hendt. Dette skal handelskaren selv ha fortalt.

Denne gang klarte handelskaren å komme unda; men hvor mange som blev liggende der, vet man ikke, heller ikke blev det gjort noget for å få vite det.

Det var før i tiden en mengde med allslags vilt i Jostedal. Villdyrsjakten var også den vesentligste næringsvei for mange. Det var villren og bjørn man la sig etter; men til dels også fuglevilt. Bjørnen i den tid var meget nærgående. Den drepte hester og kuer såvel som mindre husdyr like inn på gårdene.

Villren fanget jostedølene en mengde av. Dette gjorde man på den måte, at man muret en dyp grøft eller grav, og så muret man begingsmurer på begge sider av graven, og så dekket man graven med tynne grene og kvist og la frisk rensrose ovenpå, og når dyret kom for å spise av den friske mose, gav kvisten etter og dyret stupte i graven. Det var jo en skrekkelig måte å fange på; men slik var den tids ånd.

Tross den snevre utvikling folk i sin almindelighet og jostedølene i særdeleshet den tid hadde, så levde folkene antagelig langt bedre da enn de gjør nu; for man anla ikke nogen slette vaner hverken med mat eller klær. Karfolksklær var som regel av beredte skinn av villren og geit; men kvinnene forarbeidet sine klær av ull. Som farve brukte de barken av forskjellige træsarter samt mose og lyng og likedan av noget man kalte jamne; det var enslags vokster på marken. Delvis brukte de til vinterbruk skinntøier forarbeidet av saueskinn med ullen på, og denne vendte inn.

Til levemåte brukte man de ting som man produserte på gårdene. Noget innkjøp hos handelsmann var her ikke noget sted, så man måtte hjelpe sig så godt man kunde.

Efter hvert som tidene gikk fremover vokste utviklingen, og man begynte mer og mer å arbeide med jorden, og blandt de få innbyggere som var i Jostedal begynte det å bedre sig i mange retninger. Værst var det med kommunikasjoner; for veier var det ikke å tale om, og all ferdsel måtte foregå til fots. Skulde man nedover til Luster, måtte man gå over Storhaug til Døsen.

I Jostedal likesom i andre avsidesliggende bygder øket ugjerningene hos enkelte ryggesløse personer. Således fortelles om en mann som het Michel Ormberg, som gjorde mange store ugjerninger. Han bodde således til at når folk kom enten over fjellet fra Gudbrandsdalen eller over brænen fra Nordfjord og nedover til Luster, så lå veien forbi gården hans, og terrenget var av sådan beskaffenhet at det var tvil om hvor man skulde gå. Han trådte da op som veiviser, og var det da nogen som han tenkte hadde penge eller pengers verdi på sig, viste han dem feil vei og fikk dem bort i et ulende så de ikke kunde komme frem, og så hentet han gevær eller et annet mordvåben og drepte dem og tok deres eiendeler.

En gang kom der et fantefølge, og disse var, som så ofte med slike folk, utstyrt med verdifulle søljer og ringer. Han skulde også da vise veien og viste dem på feil vei. De kunde ikke komme frem, og da mørket kom, ordnet de sig for å overnatte under en stor sten på et sted, som kaltes »Mannuri«. De tendte op varme for å ordne sig med mat og leie. Michel Ormberg gikk efter dem med geværet og skjøt dem alle sammen. Der var 2 voksne og 2 barn. Der har ligget bein av ofrene like til det siste.

Michel gjorde mange stygge ugjerninger. Engang han skulde ned til Marifjøra på et forhør i anledning noget galt han hadde gjort, så var tjenestepiken innstevnet som vidne. Hennes vidnesbyrd var han redd for, og på veien nedover støtte han henne på elven, på et sted som man kaller Skule-skåri.

Han blev 3 ganger dømt livløs; men regelen var den at hustruen kunde be sin mann fri for dødsstraff 3 ganger.

Hun bad ham fri 2 ganger; men 3. gangen (hun var da budeie på fjellstølen) sendte hun ham med budet en hvit skjorte med en rød tråd i kraven, og da forstod han at der ingen pardong var å få, og han blev ført ned til Marifjøra og halshugget utenfor Vershaugen. Natten før halshugningen var han i Marifjøra, og der drakk han sig drukken og holdt et fryktelig leven med slagsmål og spetakkel hele natten.

Dette er jo en fremstilling av den mest brutale og råeste del av befolkningen i Jostedal på den tid; men der var også mange skikkelige, hederlige og strevsomme mennesker, som la under sig store jordeiendommer og arbeidet godt på disse. De grov aker og dyrket korn og laget sig forskjellige redskaper for jordbruket. Kreaturholdet forøkedes og man begynte å stille litt på fremkostveier, så de således kunde lettvintere komme sammen med folk fra andre bygdelag, og dalen i det hele var begynt å komme til velstand.

Men så kom den fryktelige sykdom, som man kalte den »Sorte død« til Norge, og denne nådde også op til Jostedal, tross alle forsiktighetsregler efter den tids utvikling. Det fortelles at man under en stor sten på grensen mellom Luster og Jostedal skulde legge alle meddelelser til og fra dalen, og der skulde de avhente av dertil bestemte personer på bestemte dager, da der ikke var andre mennesker tilstede. Stenen kalles den dag idag »Brevstein«. Tross forsiktighet undgikk man ikke sykdommen og dens grufulle herjinger. Lægehjelp var ikke å opnå eller tale om, og man måtte hjelpe sig selv så godt man kunde, og følgen derav uteblev heller ikke; for sagnet forteller at hele befolkningen — med undtagelse av en liten pike — døde ut.

Det viste sig at efter hvert som folkene blev så syke at de skjønnte at de måtte dø, jaget de kreaturene ut, så de skulde kunne klare sig selv og ikke bli stående og sulte ihjel i båndet.

Da kreaturene ikke blev tilsett og melket, begynte de å reke omkring hvorsomhelst, og endte med at endel reiste

over Jostedalsbræen til Nordfjord, og endel over fjellet til Gudbrandsdalen.

Da nordfjordingene så at der kom fremmede kreaturer over bræen skjønnte de at det stod galt til i Jostedal, og der reiste nogen av dem hit for å se hvordan forholdene var. De så da et sørgelig syn. Her og der løp nogen forvildede kreaturer, og i husene lå folkene døde og halvrotne i sengene, og der var så skrekkelig med liklukt og stank at det var omtrent uråd å komme inn. Intet menneske var å se, tross de fortsatte like til den sydlige ende av dalen. De gjennegikk alle hus såvel nedover som på tilbaketuren, og det så helst ut til at her ikke skulde finnes et levende menneske i hele dalen. Da man var kommet nesten til nordenden av dalen igjen, fikk man i et tett skogbevokset holt, som senere er kalt Bjørkehaugen, se en liten pike som straks hun blev dem var, forsvart igjen inn i skogen. Hun var blitt menneskesky og helt vill og løp og gjemte sig bort så godt hun kunde, så det var forbundet med stort strev og store vanskeligheter å få fatt på henne; for hvor de tenkte å finne henne var hun forsvunnet fra, og det gikk ofte flere dager som man ikke så noget til henne. Endelig blev man var henne oppe i en gressbakke som var bevokset med vakre gule blomster. Disse så det ut til at hun var svært glad i, og man fant på at man skulde forsøke å fange henne med list.

Da hun omsider reiste til sitt opholdssted, som man ikke kunde finne, fant man på at man skulde forsøke å narre henne til sig med at en mann skulde plukke endel av disse hennes yndlingsblomster og dekke sig så godt han kunde med dem og således se å få henne til å nærme sig. Som tenkt så gjort. Mennen dekket sig så godt han kunde med mose og lyng og dertil en hel del blomster ovenpå og la sig slik til at hun lett kunde se ham. Den følgende dag var hun atter på det samme sted og stelte med blomstene som sedvanlig; men uten å bry sig noget om den blomsterhaug som var anbragt over mannen. Da blev de atter tvilrådige; for nogen jakt efter henne turde de ikke gjøre, da de fryk-

tet for at hun kunde bli helt vettskremt, og de blev enige om atter engang å gjøre et forsøk med blomsterne likedan som forrige dag; for de hadde forstått at hun hadde en særlig elsk til disse blomster. Næste morgen tidlig før hun var kommet til sitt yndlingssted »Blomsterbakken«, la mannen sig der igjen med ennu mere blomster på brystet og vel dekket som forrige dag med gress, mose og lyng. Om en stunds forløp kom hun til plassen igjen og begynte å leke med blomsterne igjen som sedvanlig. Langt om lenge blev hun var den haug av blomster som mannen hadde lagt på brystet, og hun fikk da lyst til også å stelle med disse blomster. Med et raskt grep fikk han tak i hennes luvslitte og fillete klær, og dermed var hun fanget i en meget forskrekket og forkommen tilstand. Etter at man hadde forsøkt å berolige henne så godt man kunde begynte man å tenke på tilbaketuren over Jostedalsbræen. Det syntes å melde sig mange vanskeligheter. For det første måtte man prøve å temme piken; for hun var blitt helt vill, og så var hun næsten naken. Hvad skulde man ha til klær, av de klær som fantes i husene, turde man på grunn av smittefaren ikke bruke. Den medtagne niste holdt på å slippe op, og av den mat som fantes i de øde hjem våget man heller ikke å spise av grunnet smittefaren. Endelig fant man på å slakte en geit og koke, og dette hadde de til mat over Jostedalsbræen. Til klær på piken, så hun ikke skulde fryse ihjel over bræen, måtte man ta av det lille forråd som de selv hadde med. Hun var ikke såpass at hun kunde gå og måtte således bæres hele veien.

Piken blev som sagt tatt med til Nordfjord, og der døpte man henne og kalte henne Marie; men hun fikk tillike kjælenavnet »Jostedalsrypen«, og dette navn beholdt hun hele sin tid.

Såsnart mennene var komne tilbake med sin dyrebare fangst, blev der sendt folk over bræen igjen til Jostedal for å samle sammen alle kreaturer som ennu fantes igjen i live og tok dem med til Nordfjord og omsatte dem der så godt man kunde til fordel for Jostedalsrypen. Man opdrog

henne så godt som det i den tid lot sig gjøre, og det blev en meget aktet og staut kvinne.

Da hun blev voksen hadde hun mange tilbedere; men hun avslo dem alle, da hun fikk en sterk lengsel efter å komme tilbake til sin fødebygd. Hun reiste da omsider tilbake; men da der ingen hadde bosatt sig i Jostedal igjen, flyttet hun ned til Røneid (blev da kalt Rypøy) og bosatte sig der.

Hun giftet sig der, og mange mektige slekter er nedstammet fra henne, deriblandt »Heibergerne«. Nogen av hennes ætlinger reiste over til Island og England og blev der ansedde og mektige folk. Det påståes at dronning Victoria skal nedstamme fra »Rypeslekten«.

Jostedalsrypens navn lever ennu i frisk erindring ikke alene i Norge men også rundt om i fremmede land.

Jostedal blev nu i lang tid liggende øde. Etter de oplysninger man har, skulde det være omtrent 300 år; for den »Sorte død« herjet i Europa i 1334, og efter de årstal som finnes i kirken, skal denne være opbygget igjen i 1626, kanskje 300 år er noget forlenge, da den »Sorte død« neppe kom til Norge før 1348 eller 49.

Det fortelles sagn om kirkens opbygning. Man var først begynt å bygge på den på en forhøining oppe ved Øvre-garen. På stedet står en stor sten, og denne sten kalles den dag idag »Kirkestenen«. En morgen, da bygningsmennene kom på tomten, var alle bygningsmaterialer, såvel det som var bygget som de øvrige materialer forsvunnet fra tomten, og bygningsmennene blev stående helt forstummet og visste ikke hvad de skulde gjøre; men noget måtte de gjøre. De begynte å lete for å få rede på hvor det hele var blitt av, og om ikke så lenge fant man det igjen i en heggerust på en flate ca. 400 m. lenger syd. Nu vel, enten det var åndene eller den første tomts motstandere som hadde foretatt flytningen, er ikke godt å si. Man tenkte det første; men det siste er vel det mest sannsynlige. Sagnet forteller med sikkerhet, at da man begynte å rydde op den siste tomt, så fant man dypt nede i jorden en gammel forrustet kirke-

klokke, og dette skulde være et tydelig tegn på at der engang i fortiden hadde stått en kirke.

Kirken blev da bygget der, og den blev bygget av furutømmer av svære dimensjoner, og når bortsett fra litt omordning nemlig ved tilbygning av kor og litt annet småtteri, så står den ennu på sin gamle tomt i sin sanne skikkelse som da den var opbygget, og det er almindelig anerkjent at den har en antikvarisk verdi og er dertil en lun og vakker kirke.

Efter årstallet over kirkedøren å dømme, skal den være opbygget 1626.

Efterhvert som befolkningen i de større strøk av landet og i de nærmestliggende bygdelag begynte å vokse, og det blev vanskeligere å få jord, begynte man også å tenke på Jostedal. Det fortelles at noen nordfjordinger var de første som bosatte sig igjen i Jostedal, likesom der var noen ætlinger av Jostedalsrypen som fikk lyst til å flytte opigjen til sin fedrebygd og bosette sig der, og sannsynligheten derfor er at det er disse som har bygget op den kirken som vi har den dag i dag.

Forholdene blev nu i førstningen svært rummelige her i Jostedalen, hvad jordveien angikk; men kommunikasjonene var fremdeles og blev i hundreder av år svært mangelfulle. Det var fremdeles ikke tale om annet enn å bære sine varer til og fra gjestgiveriene, og disse lå mellem 40 og 50 km. fra de øvrige gårde; men her vokste op et hårdført folkeslag som ikke kvidde sig for strabaser. De var heller ikke fordringsfulle hverken i klædedrakt eller hvad maten angikk; det vil si at de var arbeidssomme og nøisomme.

Man begynte nu rett som det var å bygge store og rummelige hus. Stuene var røkstuer med en røkovn i den ene kråen, og en ljore midt i taket til utløpssted for røken. Man brente i den kveld og morgen, og på den vis holdt man varmen i stuen. Til kokning hadde man en peis ved siden av røkovnen; for kakkelovnen var ukjent i lange tider fremover.

I eldre tider var det jakt som var en av de viktigste hovednæringer for den jostedalske befolkning. Man var nu og da begynt å få skytevåben i form av nogenslags gevær istedet for de tidligere brukte buer.

I førstningen av det 17de århundrede begynte man å legge mere an på akerbruk og fedrift, og mange arbeidet sig op for den tid å regne til formuende menn. Den mann som hadde lagt sig til en stor formuen og en stor gård, hadde ofte lyst til å være den herskende og rådende i alle forhold. Som regel var han svært aristokratisk. Han holdt store julegjestebud, og hadde han da en gifteferdig sønn eller datter, og den nærmeste storbonde likedan, blev det almindelig avgjort ved sådanne gilder at sønn eller datter skulde gifte sig med naboens sønn eller datter, og ofte begge dele, enten så disse var tilstede og enige eller ei. Dermed slo man ofte sammen to av de gildeste gårdene, og de øvrige barn på begge sider med undtagelse av den yngste sønn, som oftest fikk en husmannsplass på gården, måtte ut og prøve sig selv. Enkelte av dem kunde undertiden være så heldige at de fikk gifte sig til en gård, ellers måtte de gå som tjenere hos »storebror« eller søster. Var han eller hun da så uforsiktig å gifte sig, blev det som regel fattigdom og armod igjennem hele livet, mens deres eldste bror eller søster levde i velstand og overflod.

Efter at utvandringen til Amerika begynte var det ofte at de måtte reise derover for å klare sig gjennom. Det kunde nok hende iblandt at et sådant foreldrefriingsgiftermål ikke slo ganske an; for der blev ofte uenighet imellem de unge og for hinannen ukjente ektefolk. Det blev til det at mannen begynte å fly bort fra hjemmet i drikk og sus og dårlige handlinger, og forsømte både gårdsstellet og sin hustru og endte tilslutt i fattigdom, og dermed gikk eiendommen over til helt fremmede, og de engang så mektige og velstående folk måtte nøie sig med en husmannsplass som sitt hjem og levebrød.

Dette forhold holdt ved nokså lenge frem igjennem tiden, inntil folkeoplysningen vokste, og ungdommen fikk

øinene op for at ekteskap var en mere alvorlig ting enn en avgjørelse mellom to aristokratiske gårdbrukere i et lystigt julegilde.

Ungkarene begynte nu efter hvert å finne selv sin hustru, og falt loddet på en rikmannsdatter så gikk alt godt, og da holdt man store og langvarige brylluper; men var den utkårede brud av mindre bemidlede måtte sønnen på gården ofte flytte bort fra gården og fikk ofte ikke komme der igjen sålenge han »far sjøl i stova« levde.

Man begynte nu mer og mer å arbeide med jorden efter hvert som befolkningen vokste, og tildels skiftet man de største gårder mellom 2 av sine barn, oftest de to eldste sønner, likesom husmannsvesenet blev mer og mer almindeligt. De fleste av dem som stiftet familie fikk av en eller annen av de største gårdbrukere eller av sine foreldre en liten utmarksteig til å bosette sig på og rydde op. Med trældom og møisomhet fikk han det således til at han levde hyggelig og bra i alle dele, derimot blev det for mange trældom og nød og for mange en kummerlig tilværelse hele livet.

Litt efter hvert begynte man også å tenke på sine kommunikasjoner og fikk veien ned til sjøen såpass utbedret at man kunde transportere sine produkter til og fra sjøen på hesteryggen, og dette syntes man var et stort fremskritt.

Det blev nogen hungersår fremover i det 18. århundrede. Man fikk ikke brødkorn da det frøs, ofte tidlig på sommeren, og den langvarige krig som raset i den tid gjorde at det blev vanskelig å få kjøpt korn for de avsidesliggende bygder, således også for Jostedal; for det var lite med penger på den tid. For å livberge sig måtte man bruke barkebrød og fjellnervsgrøt, så kosten blev sandelig ikke rar. Hvis det hendte at en og annen fikk kjøpt noget korn så var det nok mange som måtte bære det på sin arme rygg op til Jostedal. Det var almindelig at en voksen mann bar en halvtønne korn (45 kg.) i 3 a 4 mil på en dag. Det blev ikke 8 og 6 timers dag det. Det måtte nok bli en mere nøisom og forsiktig bruk av melvarer i den tid enn det er nu.

Her blev utkommandert soldater fra Jostedal også i

den tid. Det var de som ikke var hjemme på 7 år; for i fredsperiodene hyrte de sig som gårdsarbeidere omkring på Østlandet. Jeg husker en av de veteranene. Han het Halvor Nedreliid. Det var en svær ulk. Han blev 99 $\frac{3}{4}$ år gammel, og levde hele sin tid som ungar.

Jostedal såvel som andre deler av landet kom mer og mer frem i utvikling. Man begynte å få litt folkeskole (almueskole som man dengang kalte det). Endel av de flinkeste fikk lære sig til å skrive og lese, og de aller flinkeste benyttet man som lærere. Religionsundervisningen var det mest fremtonende læreemne, likeså innenadslesning og skjønnskrift. Den som kunde skrive en vakker håndskrift blev betraktet som en svært oplyst mann. Det var mange som la an på å skrive en pen håndskrift og fikk derved fortrinsrett til å være med i alle slags bygdestyre. Jostedølene var meget friere i sine handlemåter i den tid enn de har vært senere og er nu. Var man i et godt selskap så skulde der bestandig handles. Da byttet man gårde, hester, kuer, ja nærsagt alle ting man eiet handlet man på, undtagen kjerringen, med dem drev man såvidt vites ikke byttehandel.

Det var en ting som ikke var så bra som det burde vært, og det var at de ikke søkte utenom Jostedalen og giftet sig. Dette må man kanskje tilskrive den dårlige veiforbindelse til nabobygdene. Slektskapsforholdene blev for store, og det hendte her som i andre avsidesliggende bygder at søskenbarn giftet sig ofte sammen, og følgene herav uteblev heller ikke på sine steder; men derimot gikk det tilsynelatende også godt på sine steder. Dette forhold bedret sig efterhvert som samferdselen blev større.

Det gikk adskillig tid før man kunde ombytte kløvsalen med kjerren. Det var først i 70-årene dette kunde ske, og så vidt jeg vet så var det min far som først kjørte kjerre ned til Rønneid. Det var med stor vanskelighet at man kunde komme frem på den vis da.

Før den tid hadde vi poståpneri nede på Døsen i Luster. Gamle Knut Frydenberg bar posten om Vigdal og Stor-

haug. I førstningen 1 gang om måneden, så 2 gange, og endelig langt om lenge 1 gang om uken. I 1869 blev her eget poståpneri og da blev posten båret fra Marifjøra og til Jostedal. Kjørende post fikk vi først imellem 1880 og 1890. Nu har vi post 3 gange om uken og om vinteren kjøres med hest og om sommeren med automobil.

I den første tid efterat kirken i Jostedal var bygget, har Jostedal antagelig vært et anneks til Luster. Den første prest, som har forrettet i den nye kirke, er såvidt sagnet kan fortelle en ved navn Peder, og efter ham en som har hett Lage.

Den første prest efter adskillelsen har vært Michel Nil- sen 1621—1634.

Nr. 2. Otto Rafn. Han var først sogneprest til Kjø- benhavn i Danmark. For en forseelse han gjorde sig skyl- dig i, idet han slo til en kommunikant ved alteret blev han avsatt; men blev senere utnævnt igjen til sogneprest til Jostedal i Norge.

Nr. 3 har Tøger Jenssøn vært prest i Jostedal.

Nr. 4. Henrik Nitter. Han hadde mange børn, og flere av dem bosatte sig i Luster, nemlig på Røneid, hvor navnet fremdeles brukes. Såvidt kan sees er han død i 1724.

Nr. 5. Hans Wiingard.

Nr. 6. Hans Christian Frørup. Han kom til Jostedal 1731.

Nr. 7. Rasmus Wilbye. Holdt sin første preken her 16. juli 1734, og reiste herfra 1738.

Nu stod kallet ledig i 4 år og betjentes 1 år av Christof- fer Munthe, antagelig kapellan til Hafslo, og det følgende år av Hans Johannessen Grøn som var personelkapellan til Vik, og i 1740 av Gerhard Geelmeyden, personelkapellan til Leikanger.

Nr. 8. Mathias Jørgensen Foss. Han var født i Kjøben- havn 1714. Han blev i sitt 14de år innsatt i Søvde skole, hvorfra han blev avsatt 1733, blev prest i Jostedal 1741,

hvor han forblev som sådan i 50 år og 8½ måned til sin død 1792. Han var gift med Marie Christine Dreyer. Skal ha hatt 10 barn, av hvilke en søn som blev skomaker i Bergen. Han blev separert fra sin kone, og hadde som husholderske Marie Svabo. Det utspandt sig mange slette rykter om henne, og tilslutt måtte han jage henne fra sig.

Nr. 9. Ole Aabel var hans eftermann til 1801, da han blev utnevnt til sogneprest i Aurland.

Nr. 10. Johan Henrik Lind. Han var søn av sogneprest Lind på Hafslo. Lind var prest i Jostedal til 1806. Han var en agtet og avholdt prest og han gjorde meget godt de 8 år han var prest i Jostedal. Blandt annet skjenket han Joste- dal et legat som kalles: Sogneprest Lind og hustrus legat.

Nr. 11. Andreas Cordsen fra 1808. Han var søn av kjøb- mann Cordsen i Stavanger. Han hadde vært skipsprest før han kom til Jostedal. Han var til sine tider noget sinnsforvir- ret. Han blev prest i Vekedal i Kristiansands stift; men måtte straks efter frasi sig embetet på grunn av sviktende sinns- tilstand.

Nr. 12. Holger Halling Schjødt. Han var meget sykkelig og dertil hastig og opfarende; men rettskaffen og nidkjær i sitt kall, og var derfor avholdt og elsket av sin menighet. Han reiste fra Jostedal til Leksviken 1820. Fra 1820—1822 blev Jostedal sognekall bestyrt av prost Çvale, sogneprest til Luster.

Nr. 13. Peder Pavels Aabel. Han blev i Jostedal bare 1 år, da han blev utnevnt til sogneprest i Sogndal i Sogn. Han bestyrte både Sogndal og Jostedal fra 1824—1829.

Nr. 14. Bernt Anker Leigh fra april 1829 og blev her til 1834.

Nr. 15. Kjeld Andreas Bugge. Sogneprest til Jostedal fra 1834—1840. Han flyttet til Aurland.

Nr. 16. Michael Sundt Tuchsén Fasting fra 1840—1845.

Nr. 17. Kristian Heltberg fra 1845—1853.

Nr. 18. Ole Christian Rasch 1853—1867. Han blev for- flyttet til Hafslo. I hans tid blev foretatt mange nødven- dige forandringer med kirken og prestegården.

Nr. 19. Andreas Emil Hansen fra 1868—1875. Han var en meget evnerik mann og en meget dyktig kommunemann og gjorde meget for kommunens vel i sin embedstid.

Nr. 20. Anton Hansen blev utnevnt til sogneprest til Jostedal 1876 og blev her til 1883, da han blev forflyttet til Mo i Ranen. Han var meget sykkelig. Han var en godhjertet og stillfarende person, som gjorde alt det beste han kunde for sin menighet. Han var gavmild og svært god mot de fattige.

Nr. 21. Wollert Frich. Efter å ha vært prest i 10 år i Amerika blev han 1884 sogneprest til Jostedal og blev her til 1890. Han forflyttedes til Børsen.

Nr. 22. Julius Børresen kom her 1890, og forflyttedes til Lom 1903. Han var en sjelden elskverdig mann, og gjorde alt det gode som stod i hans makt å gjøre. Han var meget elsket og avholdt.

Nr. 23. Frøese var prest i Jostedal fra 1906—1912. (I mellemtiden blev kallet bestyrt av pastor Knudsen).

Nr. 24. Carl Falchenberg kom hertil 1912 og reiste herfra til Årdal 1916.

Nr. 25. John Rongved kom til Jostedal 1916 og blev her til 1920.

Nr. 26. Oscar Michelsen kom her 1923 og var her til 1929. (I årene mellem 1920 og 1923 blev kallet bestyrt av prestene i Luster og Hafslo — Rødland og Løve).

Nr. 27. Svein Medhus kom hertil som sogneprest 1930.
